

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavaka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članaka 78. i 97. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva BKS – leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Ivana Lučića 2a, OIB: 52277663197, zastupanom po predsjedniku uprave Dubravku Orlovcu i članici uprave Lejli Hasanbegović, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 22. travnja 2021. donosi

RJEŠENJE

1. Društvu BKS – leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Ivana Lučića 2a, OIB: 52277663197, radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže se:

1.1. od dana zaprimanja ovoga Rješenja s primateljima leasinga sklapati ugovore o leasingu na jasan i razumljiv način tako da:

- u ugovorima o financijskom leasingu bude određena vrsta kamatne stope temeljem koje se obračunava leasing rata, a u slučaju ugovaranja promjenjive kamatne stope vezane uz određeni promjenjivi parametar bude jasno određena struktura kamatne stope te način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom (trenutak kada se vrši usklađivanje, vrijednost promjenjivog parametra koja se uzima prilikom usklađivanja te referentna razdoblja na koja će se usklađivanje odnositi),
- u ugovorima o operativnom leasingu bude određena vrsta leasing obroka, a u slučaju ugovaranja promjenjivog leasing obroka vezanog uz određeni promjenjivi parametar bude jasno određen način obračuna leasing obroka te način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom (trenutak kada se vrši usklađivanje, vrijednost promjenjivog parametra koja se uzima prilikom usklađivanja te referentna razdoblja na koja će se usklađivanje odnositi),
- ukoliko se ugovara mogućnost promjene leasing rata/obroka (odnosno kamatne stope temeljem koje se isti obračunavaju) koja nije rezultat usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom, u ugovorima o leasingu bude jasno naveden način promjene te objektivni, opravdani i dokazivi razlozi za promjenu pri čemu je za navedene promjene potrebno zatražiti suglasnost primatelja leasinga,
- ugovori o financijskom leasingu koji se sklapaju s potrošačima budu usklađeni s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16) u dijelu obračuna kamatnih stopa.

Kao dokaz o izvršenju ovoga naloga, društvo BKS – leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Ivana Lučića 2a, dužno je u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- izmijenjenim te od strane Uprave usvojenim tipskim ugovorima o leasingu (obrazac ugovora i opći uvjeti),
- mišljenjem internog revizora o provedbi naloga iz ove točke ovog Rješenja,
- drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz ove točke ovog Rješenja.

1.2. u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja dostaviti pisano očitovanje Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga o aktivnostima koje je poduzelo prema svim primateljima leasinga čije su ugovorne obveze neosnovano i netransparentno jednostrano izmijenjene dana 27. kolovoza 2009. godine.

2. Društvu BKS – leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Ivana Lučića 2a, OIB: 52277663197, nalaže se da u roku od 5 dana od dana primitka ovoga Rješenja, na početnoj internetskoj stranici društva BKS – leasing Croatia d.o.o., objavi da je Hanfa donijela ovo Rješenje dana 22.

travnja 2021., sa mrežnom poveznicom na internetsku stranicu Hanfe na kojoj je ovo Rješenje objavljeno i tu obavijest drži na početnoj internetskoj stranici neprekidno 60 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 973-04/20-01/01, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva BKS – leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Ivana Lučića 2a, OIB: 52277663197 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora obračuna kamatnih stopa po ugovorima o leasingu.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 11. prosinca 2020. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru, KLASA: UP/I 973-06/20-01/05, URBROJ: 326-01-50-52-521-20-2, (dalje u tekstu: Zapisnik). Društvo je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 23. prosinca 2020. dostavilo podnesak „Prigovor na Zapisnik o obavljenom posrednom nadzoru – predmet nadzora – obračun kamatnih stopa u ugovorima o leasingu“ (dalje u tekstu: Prigovor).

1.1. U dijelu nadzora nad transparentnošću aktualnih ugovornih odredbi ugovora o financijskom i operativnom leasingu sklopljenih s pravnim osobama utvrđeno je kako u ugovorima o financijskom leasingu nije jasno određena struktura kamatne stope, u ugovorima o operativnom leasingu nije jasno određeno radi li se o ugovoru sklopljenom s fiksnim ili promjenjivim obrokom, u ugovorima o leasingu sklopljenim s promjenjivom kamatnom stopom nije jasno određena primjena referentne kamatne stope te nije jasno određena promjena kamatnih stopa zbog promjene uvjeta refinanciranja na tržištu novca. Pored navedenog zaključeno je kako ugovorne odredbe omogućuju Društvo jednostranu izmjenu leasing rata/obroka bez utjecaja druge ugovorne strane.

Pregledom odredbi ugovora o financijskom leasingu koji se sklapaju s primateljima leasinga pravnim osobama utvrđeno je kako je u članku 3. predmetnog ugovora određena kamatna stopa te je navedeno kako je ista vezana uz referentnu kamatnu stopu: 6 mjesečni EURIBOR. Ugovorom nije određena kamatna marža. Točkom 16.1. (dio točke 16. *PROMJENE UVJETA REFINANCIRANJA*) pripadajućih *Općih uvjeta ugovora o financijskom leasingu motornog vozila / pokretnine* (u primjeni od 15. studenog 2019.) je određeno: „*Ukoliko je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, ona ovisi o uvjetima refinanciranja na tržištu novca, te se strukturira na bazi EURIBOR-a uvećanog za kamatnu maržu.*“ No, kako je pregledom ugovora već navedeno, u obrascu ugovora nije određena kamatna marža te nije poznato koji je dio kamatne stope podložan promjeni, a koji ostaje nepromjenjiv. S obzirom da Društvo promjenjivu kamatnu stopu, temeljem koje izračunava leasing ratu, strukturira na bazi određene fiksne marže i vrijednosti referentne kamatne stope, Hanfa je u Zapisniku istaknula da ne vidi razlog zašto Društvo radi transparentnosti ugovornih odnosa u ugovore ne bi moglo ugraditi i podatak o kamatnoj marži (kao sastavnom dijelu promjenjive kamatne stope) kako bi primatelju leasinga bila što jasnije iskazana visina kamatne stope i način njene promjene.

Pregledom obrasca ugovora o operativnom leasingu koji se sklapaju s pravnim osobama utvrđeno je kako je člankom 3. određen isključivo mjesečni leasing obrok bez PDV-a s napomenom kako isti dospijeva na dane navedene u otplatnom planu. Ugovorom nije određena kamatna stopa ni referentna kamatna stopa niti je leasing obrok naznačen kao promjenjiv. Sukladno navedenom, moglo bi se zaključiti kako je u predmetnom ugovoru ugovoren fiksni obrok te se stoga ne bi primjenjivala odredba točke 16.1. *Općih uvjeta ugovora o operativnom leasingu motornog vozila / pokretnine* (u primjeni od 15. studenog 2019.) koji čine sastavni dio ugovora koja glasi: „*Ukoliko je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, ona*

ovisi o uvjetima refinanciranja na tržištu novca, te se strukturira na bazi EURIBOR-a uvećanog za kamatnu maržu.“ Međutim, uvidom u dostavljeni portfelj ugovora o leasingu sa stanjem na dan 30. rujna 2020., koji Društvo na kvartalnoj osnovi dostavlja Hanfi, utvrđeno je da je navedeni ugovor iskazan kao ugovor sklopljen s promjenjivom kamatnom stopom vezanom uz vrijednost EURIBOR-a. Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da iz ovako sastavljenog ugovora nije jasno određeno radi li se o ugovoru o operativnom leasingu sklopljenom s fiksnim obrokom ili promjenjivim obrokom koji se određuje temeljem promjenjive kamatne stope na koju se onda primjenjuje točka 16.1. općih uvjeta.

Nadalje, iz odredbe točke 16.1. *Općih uvjeta ugovora o operativnom leasingu motornog vozila / pokretnine* i *Općih uvjeta ugovora o financijskom leasingu motornog vozila / pokretnine* koja regulira promjenu kamatne stope određeno je da se kamatna stopa strukturira na bazi ugovorene referentne kamatne stope. Međutim, nije naznačeno na koji datum će se odrediti referentna kamatna stopa za potrebe strukturiranja početne kamatne stope te za potrebe daljnjih usklađivanja kamatne stope niti su određena referentna razdoblja za koja će se obračunati promjena kamatne stope. Sukladno navedenom, nadzorom je utvrđeno da primatelju leasinga nije jasno predočena primjena referentne kamatne stope te da tako sastavljen ugovor ne pruža sve informacije drugoj ugovornoj strani o bitnim elementima ugovora kao što je promjena kamatne stope.

Pored navedenog, točkom 16.1. *Općih uvjeta ugovora o operativnom leasingu motornog vozila / pokretnine* i *Općih uvjeta ugovora o financijskom leasingu motornog vozila / pokretnine* vezanih za navedene ugovore određeno je kako promjenjivost ugovorene promjenjive kamatne stope ovisi „o uvjetima refinanciranja na tržištu novca“. Osim što iz navedenih odredaba općih uvjeta nije jasno određeno da je Društvu dopušteno mijenjati kamatnu maržu, također nije jasno određeno o čemu ovisi promjenjivost kamatnih stopa odnosno što znači pojam „uvjeti refinanciranja na tržištu novca“. Ukoliko bi se navedenu odredbu tumačilo na način da promjena uvjeta refinanciranja znači promjenu kamatnih stopa u primljenim kreditima kojima Društvo financira svoje poslovanje (ugovore o leasingu) nejasno je odnosi li se ta promjena na promjenu nominalne kamatne stope ili na kamatnu maržu kao sastavnog dijela promjenjive kamatne stope. Također je nejasno odnosi li se ta promjena na promjenu uvjeta financiranja u već sklopljenim ugovorima o kreditu (kojima su financirani aktivni leasing ugovori) kod kojih je u tijeku njihovog trajanja došlo do promjene inicijalno ugovorenih uvjeta financiranja (kamatnih stopa/marži). Ili se ta promjena odnosi na promjenu (povećanje) prosječnog troška refinanciranja do kojeg je došlo iz razloga povećanja kamatnih stopa/marži u novim kreditima u odnosu na postojeće kredite. Nadalje, iz navedene odredbe općih uvjeta nije jasno u kojem bi se smjeru trebala kretati promjena uvjeta refinanciranja da bi se na osnovu takve promjene vršila promjena kamatne stope u ugovorima o leasingu odnosno da li se promjene kamatne stope vrše samo kod rasta troška refinanciranja ili u oba smjera. Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da su navedene odredbe općih uvjeta ugovora o financijskom i operativnom leasingu nejasne, podložne različitim tumačenjima, ne doprinose transparentnosti ugovornih odnosa te ostavljaju mogućnost Društvu da na primatelja leasinga prevali troškove koji nisu vezani uz financiranje aktivnih ugovora o leasingu.

Nadalje, točkom 16.1. *Općih uvjeta ugovora o operativnom leasingu motornog vozila / pokretnine* i *Općih uvjeta ugovora o financijskom leasingu motornog vozila / pokretnine* određeno je kako „usklađivanje visine depozita, leasing obroka ili drugih plaćanja iz Ugovora uslijed promjene valutnih tečajeva, promjene valute Ugovora/valute plaćanja, promjene uvjeta refinanciranja, iz ovih Ugovornih uvjeta, ne smatraju se izmjenom ili dopunom Ugovora“ te „Za takva usklađivanja ne traži se suglasnost Primatelja leasinga.“

Društvo predmetnom odredbom utvrđuje kako se promjena leasing rate/obroka zbog promjene uvjeta refinanciranja ne smatra izmjenom ili dopunom ugovora te da za navedenu izmjenu nije potrebna suglasnost primatelja leasinga. Kako je prethodno navedeno promjena leasing rate/obroka zbog promjene uvjeta refinanciranja je moguća na način da se izmjeni kamatna stopa (odnosno kamatna marža) temeljem koje se obračunavaju te leasing rate/obroci. Sukladno članku 247. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 35/05, 41/08,

125/11, 78/15, 29/18; dalje u tekstu: ZOO) ugovor se smatra sklopljenim kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora. Nadzorom je utvrđeno da su se Društvo i primatelji leasinga kroz ugovorne odredbe usuglasili o visini kamatne stope/obroka koja nedvojbeno predstavlja bitni sastojak ugovora što je i samo Društvo navelo u odredbi točke 16. Općih uvjeta. S obzirom da se navedena odredba ZOO-a odnosi i na izmjene samog ugovora, ugovorne strane bi se trebale usuglasiti i s izmjenama visine kamatne stope/obroka. Međutim, uvidom u navedene odredbe općih uvjeta jasno je da su iste sastavljene na način da se prilikom izmjene kamatne stope/obroka izbjegne utjecaj primatelja leasinga na navedene izmjene odnosno da Društvu omogući da jednostrano izmijeni visinu kamatne stope/obroka. Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da je ovakav način sastavljanja ugovornih odredbi u suprotnosti sa člankom 247. ZOO jer ugovorne odredbe ne predviđaju suglasnost ugovornih strana o izmjeni bitnih sastojaka ugovora, a što izmjena kamatne stope/obroka nedvojbeno jest, već omogućuju jednostranu izmjenu tog bitnog sastojka ugovora bez utjecaja druge ugovorne strane.

Stavkom 7. članka 52. (*Sadržaj i oblik ugovora o leasingu*) Zakona propisano je da će Hanfa pravilnikom detaljnije propisati sadržaj i oblik ugovora o leasingu te odrediti metodologiju kojom se uređuje efektivna kamatna stopa kod ugovora o financijskom leasingu. Tako je člankom 3. stavkom 2. Pravilnika o ugovorima propisano da ugovor o leasingu mora biti napisan na pregledan i razumljiv način tako da primatelju leasinga omogući raspolaganje svim bitnim informacijama o uvjetima ugovora iz kojih će biti vidljiva prava i obveze ugovornih strana. Također, sukladno članku 269. stavku 2. ZOO-a svaka činidba kao što je plaćanje obroka ili rate leasinga mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva. Činidba je određiva ako ugovor sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti.

Slijedom nadzorom utvrđenih nepravilnosti, razvidno je da u ugovorima o leasingu nisu jasno određene kamatne stope temeljem kojih Društvo obračunava leasing rate/obroke niti su jasno određene izmjene istih. Društvo nije ugovorom točno odredilo način izmjene kamatne stope koji bi bio jasan i poznat primatelju leasinga te koji bi bio objektivne prirode na koji ugovorne strane ne bi svojevoljno mogle utjecati. Prema tome primatelju leasinga nisu na razumljiv način prezentirane njegove potencijalne obveze koje bi mogle dovesti do većih troškova kamata/leasing obroka od onih koje su inicijalno ugovorene. Na ovaj način Društvo je, pored toga što ugovorom nije jasno i nedvojbeno odredilo uvjete za promjenu rate/obroka, te tako ostavilo mogućnost da ih mijenja po svom nahođenju, odredilo i kako se navedena promjena ne smatra izmjenom ugovora o leasingu za koju se ne traži suglasnost druge ugovorne strane.

S obzirom da odredbe ugovora o leasingu kojima su određene kamatne stope (odnosno leasing rate/obroci) i njihove izmjene nisu napisane na pregledan i razumljiv način tako da primatelju leasinga omogući raspolaganje svim bitnim informacijama o uvjetima ugovora iz kojih će biti vidljiva prava i obveze ugovornih strana, Hanfa je utvrdila da je Društvo prilikom sastavljanja ugovora postupilo suprotno članku 3. stavku 2. Pravilnika o ugovorima.

Pored navedenog, analizom trenutno važećih odredbi ugovora o financijskom leasingu sklopljenih s potrošačima utvrđeno je kako u ugovorima o financijskom leasingu nije navedena marža te nije navedeno u kojim se razdobljima razmatra donošenje odluke o korekciji visine kamatne stope (koje je bazno razdoblje te koja su referentna razdoblja). Isto tako u ugovorima sklopljenim s potrošačima nije navedena kvalitativna i kvantitativna razrada uzročno-posljedične veze kretanja referentne kamatne stope i utjecaja tih kretanja na visinu promjenjive kamatne stope te je u istima navedeno kako promjenjivost kamatne stope ovisi „o uvjetima refinanciranja na tržištu novca“. Navedenim je Društvo postupilo protivno članku 10. stavku 2. točki f) te članku 11.a *Zakona o potrošačkom kreditiranju* („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16; dalje u tekstu: ZOPK).

Društvo u Prigovoru ističe da su ugovori koje Društvo sklapa napisani na pregledan i razumljiv način, te omogućavaju raspolaganje svim bitnim informacijama. Pritom Društvo ističe dvije činjenice, za koje smatra da ih je Hanfa zanemarila. Prva je da su primatelji leasinga u konkretnom slučaju uglavnom pravne osobe, koje ne samo da imaju svoje pravne službe, već

i niz godina djeluju na tržištu, vrlo su dobro upoznati sa strukturom kamatne stope, pojmom referentne kamatne stope i sl., te im u tom pogledu nije potrebna nikakva pisana edukacija. A druga je da Društvo sa svim primateljima leasinga, neovisno o njihovom statusu, prilikom sklapanja ugovora o leasingu usuglašava sve uvjete ugovora, pa tako i strukturu te vrstu kamatne stope, primjenu i utjecaj referentne kamatne stope, kao i uvjete promjena kamatnih stopa te samu promjenu. Jednako tako, svaki klijent navodi Društvo, uključujući i potrošače fizičke osobe, prije sklapanja ugovora o leasingu, s poslovnim savjetnikom Društva prolazi kroz cijeli ugovor i opće uvjete, te kroz intervju dobiva sva potrebna obrazloženja. Naposljetku, Društvo ističe da je radi izbjegavanja upravo onih potencijalnih nejasnoća u primjeni koje problematizira Hanfa, a neovisno o ovom ili bilo kojem drugom postupku nadzora, u tijeku rad na izmjenama nacrtu ugovora o leasingu i općih uvjeta, sve radi dodatnog povećanja preglednosti, razumljivosti i transparentnosti.

Hanfa ostaje pri navodima o netransparentnosti ugovornih odredbi. Bez obzira na status primatelja leasinga (odnosno radi li se o fizičkoj ili pravnoj osobi) ugovorne odredbe moraju u potpunosti biti usklađene sa Zakonom i Pravilnikom o ugovorima te biti sastavljene na način da primatelju leasinga na jasan način budu prikazani svi bitni sastojci ugovora. Tako sukladno članku 52. stavku 5. Zakona ugovor o leasingu mora biti sklopljen u pisanom obliku dok je stavkom 4. istog članka određeno kako ugovor o leasingu mora biti napisan na pregledan i razumljiv način primatelju leasinga. Pored navedenog, sukladno članku 69. stavku 2. Zakona leasing društvo dužno je uspostaviti sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima u skladu s vrstom, opsegom i složenosti svoga poslovanja. Uzimajući u obzir navedeno Društvo je radi postupanja sukladno odredbama Zakona te radi izbjegavanja bilo kakvih rizika povezanih sa sporovima vezanih uz ugovorne odredbe dužno na jasan i transparentan način sastaviti ugovorne odredbe iz kojih će primatelju leasinga, bez obzira bio on fizička ili pravna osoba, biti jasni svi elementi ugovora. Naposljetku, i samo Društvo u obrazloženju navodi kako je pristupilo izmjeni aktualnih obrazaca ugovora o leasingu što Hanfa tumači da je Društvo i samo svjesno da ugovori nisu sastavljeni na pregledan i razumljiv način te da ih je stoga potrebno izmijeniti. Slijedom navedenog, Hanfa ne prihvaća argumente Društva izrečene u Prigovoru te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika.

Slijedom svega navedenog, Hanfa smatra da se održavanjem nejasnih i nerazumljivih ugovornih odredbi proces obračuna i izmjene kamatnih stopa u Društvu odvija na nejasan i netransparentan način prema primateljima leasinga. Radi otklanjanja navedene nepravilnosti, a kako bi Društvo s primateljima leasinga sklapalo ugovore o leasingu sastavljene na pregledan i razumljiv način, potrebno je izmijeniti ugovore o leasingu i pripadajuće opće uvjete na način da se u istima jasno iskaže vrsta i struktura kamatne stope kod ugovora o financijskom leasingu, vrsta i način obračuna leasinga obroka kod ugovora o operativnom leasingu, način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom, način promjene te objektivni, opravdani i dokazivi razlozi za promjenu leasing rata/obroka koja nije rezultat usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom te da se odredbe ugovora o financijskom leasingu s potrošačima usklade s odredbama ZOPK u dijelu ne iskazivanja kamatne marže u ugovoru, neodređenosti primjene referentne kamatne stope i propisivanja mogućnosti promjene kamatne stope zbog promjene uvjeta refinanciranja na tržištu novca, a kako je to naloženo u točki 1.1. izreke ovog Rješenja.

1.2. U dijelu nadzora nad obračunom kamatnih stopa u ugovorima o leasingu utvrđeno je kako je Društvo za obračun leasing rata/obroka koristilo ugovorenu (kod ugovora o financijskom leasingu) odnosno interno određenu (kod ugovora o operativnom leasingu) promjenjivu kamatnu stopu koja se sastojala od fiksnog dijela (kamatne marže) i promjenjivog dijela (vrijednosti ugovorene referentne kamatne stope). Nadzorom je utvrđeno da je Društvo promijenilo inicijalno ugovorene kamatne stope u ugovorima o leasingu na način da je na dan 27. kolovoza 2009. povećalo kamatnu maržu (fiksni dio promjenjive kamatne stope) u 377 ugovora o leasingu pri čemu je prosječno povećanje kamatne marže iznosilo 2,27 postotnih bodova. Za navedene promjene Društvo nije sastavljalo posebne odluke. Društvo je navedeno

izvršilo na 25% tada aktivnih ugovora o leasingu što upućuje na selektivni pristup prilikom promjene kamatnih marži pri čemu Društvo nije dostavilo jasne razloge takvog postupanja.

Društvo se tijekom nadzora očitovalo da je promjena kamatnih marži izvršena sukladno općim uvjetima ugovora o leasingu. Međutim, Hanfa je utvrdila da su ugovorne odredbe koje reguliraju promjenu kamatnih stopa nejasne te da nisu davale pravo Društvu da mijenja kamatnu maržu u aktivnim ugovorima o leasingu. Također je utvrđeno da su ugovorne odredbe sastavljene suprotno Zakonu o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 35/05, 41/08; dalje u tekstu: ZOO iz 2008.) jer ne predviđaju suglasnost ugovornih strana o izmjeni kamatnih stopa (kao bitnog sastojka ugovora) već omogućuju jednostranu izmjenu istih od strane Društva.

Prilikom povećanja kamatnih marži Društvo nije obavijestilo primatelje leasinga o navedenom čime je izbjegnuto utjecaj primatelja leasinga na izmjene bitnog sastojka ugovora o leasingu. S obzirom da je jednostrano izmijenilo kamatne marže Društvo je postupilo suprotno odredbama članka 247. ZOO iz 2008.

Kao razlog povećanja kamatnih marži Društvo je navelo nagovještaj pogoršanja uvjeta refinanciranja zbog progresije kreditnog rizika i pada referentnih kamatnih stopa. No Društvo nije dostavilo nikakve dokaze o pogoršanju uvjeta refinanciranja iz čega je Hanfa zaključila da Društvo nije imalo opravdane razloge za podizanje kamatne marže u ugovorima o leasingu.

Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da je Društvo jednostrano i selektivno povećalo inicijalno ugovorene kamatne stope (kamatne marže) temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke pri čemu kao podlogu za navedeno nije imalo jasne ugovorne odredbe i opravdane razloge te o navedenim promjenama nije na primjeren način obavijestilo primatelje leasinga. Tako povećane kamatne marže Društvo je održavalo do isteka ugovora te je na taj način primateljima leasinga zaračunalo leasing rate/obroke u iznosu većem od inicijalno ugovorenog.

Pored navedenog, utvrđeno je da Društvo nije usklađivalo promjenjive kamatne stope u ugovorima o leasingu s promjenama referentnih kamatnih stopa u ugovorenim referentnim razdobljima te kada je promjena referentnih kamatnih stopa iznosila manje od 0,125% čime je postupilo suprotno ugovornim odredbama.

Opisanim postupanjima članovi Uprave Društva nisu osigurali da poslovanje Društva bude u skladu s odredbama tada važećeg Zakona o leasingu („Narodne Novine“ br. 135/06; dalje u tekstu: Zakon iz 2006.) i propisima donesenim na temelju tog zakona, odnosno u skladu s drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje leasing društava te propisima donesenim na temelju tih zakona čime su postupili suprotno članku 22. Zakona iz 2006. Pored navedenog, Društvo odnosno članovi njegove uprave su neosnovanom naplatom leasing rata/obroka postupali nesavjesno i nepošteno te protivno pravilima struke i najboljim interesima primatelja leasinga, te na taj način nisu štitili integritet leasing tržišta, a kako je to određeno člankom 43. točkom 1. Zakona.

U dostavljenom Prigovoru Društvo se očitovalo na utvrđenje iz Zapisnika kako je prilikom sklapanja ugovora o leasingu primjenjivalo promjenjive kamatne stope koje su se sastojale od fiksnog dijela (kamatne marže) i promjenjivog dijela (vrijednosti ugovorene referentne kamatne stope). Tako Društvo navodi kako opisano utvrđenje nije u potpunosti točno jer, kamatna marža nije bila ugovorena kao nepromjenjiva, već je bila podložna promjeni sukladno općim uvjetima ugovora o leasingu. O navedenoj mogućnosti promjene kamatne marže su svi primatelji leasinga bili detaljno usmeno informirani najkasnije prilikom sklapanja ugovora o leasingu.

Hanfa je uvidom u ugovorne odredbe (opće uvjete) utvrdila kako je istima određeno da je kamatna stopa (a ne marža) promjenjiva zbog promjene uvjeta refinanciranja na tržištu novca. S obzirom na navedeno iz ugovornih odredbi nije jasno da li se navedena promjena odnosi na promjenjivi dio kamatne stope ili na maržu. Pored navedenog, Hanfa je tijekom nadzora utvrdila kako je odredba o promjeni kamatne stope zbog „promjene uvjeta refinanciranja na tržištu novca“ nejasna, podložna različitim tumačenjima, ne doprinosi transparentnosti ugovornih odnosa te ostavlja mogućnost Društvu da na primatelja leasinga prevali troškove

koji nisu vezani uz financiranje aktivnih ugovora o leasingu. Uzimajući u obzir navedeno, Hanfa je zaključila kako navedene ugovorne odredbe nisu davale pravo Društvu da mijenja kamatnu maržu u aktivnim ugovorima o leasingu.

Pored navedenog, sukladno članku 36. stavku 3. Zakona iz 2006. određeno je kako ugovor o leasingu mora biti sklopljen u pisanom obliku dok je sukladno stavku 4. istog članka određeno kako ugovor o leasingu mora biti napisan na pregledan i razumljiv način primatelju leasinga. Sukladno članku 22. stavku 2. Zakona iz 2006. članovi uprave leasing društva moraju osigurati praćenje rizika kojima je izloženo leasing društvo kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će leasing društvo ograničavati rizike. Uzimajući u obzir navedeno Društvo je, radi postupanja sukladno odredbama Zakona te radi izbjegavanja bilo kakvih rizika povezanih sa sporovima vezanih uz ugovorne odredbe, bilo dužno na jasan i transparentan način sastaviti ugovorne odredbe iz kojih će primatelju leasinga biti jasni svi elementi ugovora, a posebice mogućnost izmjene kamatne stope (odnosno njenog sastavnog dijela: kamatne marže) kao bitnog sastojka ugovora o leasingu umjesto da ono bude predmet usmenog dogovora s primateljem leasinga. Stoga Hanfa ne prihvaća Prigovor Društva te ostaje kod zaključaka navedenih u Zapisniku.

Društvo u Prigovoru navodi kako je točno da je tijekom kolovoza 2009. došlo do promjene inicijalno ugovorene kamatne stope, no kako je netočno da su navedene promjene izvršene isključivo temeljem općih uvjeta ugovora o leasingu, a pogotovo bez obavijesti odnosno suglasnosti primatelja leasinga. Društvo navodi da je svaku promjenu inicijalno ugovorene kamatne stope učinilo temeljem usmenog dogovora s primateljima leasinga, koji su bili detaljno i precizno informirani o razlozima takvog postupanja, te su na to i pristajali jer su im, u najvećem broju slučajeva, ukupni kamatnjaci i iznosi leasing rata, bili manji od početnih. Društvo navodi kako nije nedopušteno i jednostrano izmijenilo niti jednu odredbu ugovora o leasingu, a da na takvu promjenu nije pristao primatelj leasinga.

Kako je već ranije navedeno, Hanfa je utvrdila da ugovornim odredbama (općim uvjetima) ugovora o leasingu nije bilo jasno određeno da se kamatna stopa može mijenjati zbog promjene kamatne marže kao njenog sastavnog dijela. Isto tako, sukladno članku 36. stavku 3. Zakona iz 2006. određeno je kako ugovor o leasingu mora biti sklopljen u pisanom obliku dok je sukladno stavku 4. istog članka određeno kako ugovor o leasingu mora biti napisan na pregledan i razumljiv način primatelju leasinga. Sukladno članku 22. stavku 2. Zakona iz 2006. članovi uprave leasing društva moraju osigurati praćenje rizika kojima je izloženo leasing društvo kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će leasing društvo ograničavati rizike. Uzimajući u obzir navedeno, Društvo je radi postupanja sukladno odredbama Zakona te radi izbjegavanja bilo kakvih rizika povezanih sa sporovima vezanih uz ugovorne odredbe, bilo dužno na jasan i transparentan način sastaviti ugovorne odredbe iz kojih će primatelju leasinga biti jasni svi elementi ugovora, a posebice mogućnost izmjene kamatne stope (odnosno njenog sastavnog dijela: kamatne marže) kao bitnog sastojka ugovora o leasingu, a ne da ono bude predmet usmenog dogovora s primateljem leasinga.

Sukladno načelima određenih ZOO-om iz 2008. koja vrijede i danas, ugovor predstavlja pravni posao koji se sklapa suglasnošću volja objiju ugovornih strana. Tako se i sukladno članku 247. ZOO iz 2008. ugovor smatra sklopljenim kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora. Nadzorom je utvrđeno da su se Društvo i primatelji leasinga kroz ugovorne odredbe ili prihvrat ponude usuglasili o visini kamatne stope/leasing obroka koja nedvojbeno predstavlja bitan sastojak ugovora. S obzirom da se navedena načela i odredba Zakona o obveznim odnosima odnose i na sve izmjene samog ugovora ugovorne strane bi se trebale usuglasiti i s izmjenama visine kamatne stope/leasing obroka. Nadalje, sukladno članku 286. stavku 2. ZOO iz 2008., a koji je u primjeni i u vrijeme pisanja ovog rješenja, zahtjev zakona da ugovor bude sklopljen u određenom obliku važi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora. Sukladno navedenom, Društvo je kod svake izmjene kamatne stope (odnosno kamatne marže) kao bitnog sastojka ugovora, bilo dužno sastaviti pisani dodatak ugovora o leasingu s primateljem leasinga. Pored navedenog, sukladno članku 22. stavku 2. Zakona iz 2006. članovi uprave leasing društva moraju osigurati praćenje rizika kojima je izloženo leasing

društvo kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će leasing društvo ograničavati rizike. Sukladno navedenom, Društvo je kako bi ograničilo rizik potencijalnog sudskog spora proizašlog iz usmenog dogovora s primateljem leasinga bilo dužno sastaviti pisani dodatak ugovora o leasingu. Stoga Hanfa ne prihvaća Prigovor Društva te ostaje kod zaključaka navedenih u Zapisniku.

Vežano uz razloge za povećanje kamatne marže Društvo u Prigovoru ističe da je u tadašnjem razdoblju (počevši od 2009. godine) došlo do bujanja kreditnog rizika te da je Republika Hrvatska pritom doživjela pad kreditnog rejtinga i da su regresiju investicijskog i kreditnog položaja, uz opadanje rejtinga trgovačkih društava, pratili izrazito zaoštavajući režimi valorizacije rizika koje su sudionicima financijskih industrija nametali nacionalni i nadnacionalni regulatori, slijedom čega su i inozemni kreditori (tako i jedini osnivač Društva, BKS Bank AG) podnosili pritisak na povećanje rezervacija za rizične plasmane, ubrajajući u to i plasmane vlastitom Društvo u Republici Hrvatskoj, time poskupljujući osnivačevu izloženost prema Društvo. U prognozama osnivača Društva, BKS Bank AG, sve navedeno je, uz rast troškova pokrivanja kreditnog rizika, nedvojbeno bio nagovještaj pogoršanja uvjeta financiranja i refinanciranja koji se izravno ticao i samog Društva. Društvo obrazlaže kako je riječ o globalnoj recesijskoj nepogodi i poremećajima u financijskoj industriji s nadprosječno negativnim efektima na tadašnje trendove domaćeg gospodarstva od čega nije bilo pošteđeno ni Društvo. Štoviše, osnivač Društva je već početkom 2011. bio prisiljen dokapitalizirati Društvo sa dodatnih 7 milijuna kuna i povrh toga, putem austrijskog garancijskog fonda angažirati dodatna sredstva od gotovo 2 milijuna eura za sanaciju gubitka. Time je Društvo de facto spašeno od likvidacije i omogućen mu je opstanak. Društvo ističe da progresija kreditnog rizika i pad referentnih kamatnih stopa predstavljaju notorne činjenice, neupitno poznate Hanfi, te ih Društvo nije dokazivalo, u smislu nagovještaja pogoršanja uvjeta refinanciranja.

Hanfa ne prihvaća navode društva iz Prigovora. Naime, iz ugovornih odredbi (općih uvjeta) Društva proizlazi kako je kamatna stopa promjenjiva zbog promjene uvjeta refinanciranja na tržištu novca. Hanfa je tijekom nadzora utvrdila kako su navedene odredbe općih uvjeta ugovora o financijskom i operativnom leasingu nejasne, podložne različitim tumačenjima, ne doprinose transparentnosti ugovornih odnosa te ostavljaju mogućnost Društvo da na primatelja leasinga prevali troškove koji nisu vezani uz financiranje aktivnih ugovora o leasingu. Tako nije jasno određeno o čemu ovisi promjenjivost kamatnih stopa odnosno što znači pojam „uvjeti refinanciranja na tržištu novca“. Ukoliko bi se navedenu odredbu tumačilo na način da promjena uvjeta refinanciranja znači promjenu kamatnih stopa u primljenim kreditima kojima Društvo financira svoje poslovanje (ugovore o leasingu) nejasno je odnosi li se ta promjena na promjenu nominalne kamatne stope ili na promjenu kamatne marže kao sastavnog dijela promjenjive kamatne stope. Također je nejasno odnosi li se ta promjena na promjenu uvjeta financiranja u već sklopljenim ugovorima o kreditu (kojima su financirani aktivni leasing ugovori) kod kojih je u tijeku njihovog trajanja došlo do promjene inicijalno ugovorenih uvjeta financiranja (kamatnih stopa/marži). Ili se ta promjena odnosi na promjenu (povećanje) prosječnog troška refinanciranja do kojeg je došlo iz razloga povećanja kamatnih stopa/marži u novim kreditima u odnosu na postojeće kredite. Nadalje, iz navedene odredbe općih uvjeta nije jasno u kojem bi se smjeru trebala kretati promjena uvjeta refinanciranja (kamatnih stopa/marži) da bi se na osnovu takve promjene vršila promjena kamatne stope u ugovorima o leasingu odnosno da li se promjene kamatne stope vrše samo kod rasta troška refinanciranja ili u oba smjera.

Pored toga što je navedena odredba nejasna Društvo nije dostavilo nikakve dokaze da je došlo do bilo kakvog pogoršanja uvjeta refinanciranja. Društvo navodi da je kamatne marže podiglo iz razloga nagovještaja pogoršanja uvjeta refinanciranja. Međutim, nagovještaj pogoršanja uvjeta refinanciranja ne znači da su se uvjeti refinanciranja stvarno i pogoršali. Ni iz navoda samog Društva ne proizlazi da su se uvjeti refinanciranja pogoršali, a što bi eventualno mogao biti opravdan razlog za podizanje kamatnih marži u ugovorima o leasingu. S obzirom na sve navedeno Hanfa ne prihvaća navode iznesene u Prigovoru te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika da Društvo nije imalo opravdane razloge za povećanje kamatnih stopa. Prema tome, čak i da

je Društvo imalo jasno ugovorenu mogućnost promjene kamatne marže te da je na prikladan način obavijestilo primatelje leasinga o promjeni kamatne marže i da su primatelji leasinga pristali na tu promjenu (a što Hanfa smatra da nije), više je nego razvidno da Društvo nije imalo opravdane razloge za povećanje kamatnih stopa (kamatnih marži) u ugovorima o leasingu jer nije došlo do nikakvih povećanja troškova vezanih uz financiranje tih ugovora o leasingu.

Na utvrđenja iz Zapisnika kako je Društvo jednostrano i selektivno povećalo inicijalno ugovorene kamatne stope (marže), pri čemu kao podlogu za navedeno nije imalo jasne ugovorne odredbe i opravdane razloge te o navedenim promjenama nije na primjeren način obavijestilo primatelje leasinga, Društvo ponavlja već iznesene navode iz Prigovora. Tako navodi da su primatelji leasinga, kako prilikom sklapanja ugovora o leasingu, tako i tijekom srpnja odnosno kolovoza 2009., bili usmenim putem detaljno i sveobuhvatno informirani o uvjetima samih ugovora te mogućnostima i razlozima promjene kamatne stope. Onim primateljima leasinga koji to nisu prihvatili, zadržane su neizmijenjene kamatne stope odnosno kamatne marže. Stoga se, navodi Društvo, nije radilo o nekakvoj „jednostranoj selekciji“ kako to u negativnom kontekstu insinuira sadržaj pobijanog Zapisnika, već o „selekciji“ osnovom prihvaćanja ili ne prihvaćanja predloženih izmjena.

Hanfa ne prihvaća navode Društva iz Prigovora. Naime, Društvo u Prigovoru navodi da su primatelji leasinga tijekom srpnja odnosno kolovoza 2009., bili usmenim putem detaljno i sveobuhvatno informirani o razlozima promjene kamatne stope. U tijeku nadzora Društvo je bilo više puta pozvano da dostavi dokaze o obavještanju primatelja leasinga o promjenama kamatnih stopa (marži), međutim Društvo isto nije dostavilo iz čega se Hanfa nije mogla uvjeriti u istinitost navoda Društva iznesenih u tijeku nadzora. Društvo je tek u sklopu Prigovora dostavilo određene dokaze u obliku izjava primatelja leasinga no Hanfa je zaključila da isti nisu bili dostatni da bi promijenila Zapisnikom utvrđeno činjenično stanje, a što se obrazlaže dalje u nastavku.

Navod Društva kako je mijenjalo kamatne marže samo u onim ugovorima o leasingu sklopljenih s primateljima leasinga koji su na to pristali dodatno potvrđuje navode Hanfe kako se radi o izmjeni bitnih odredba ugovora za koje je potreban pristanak druge ugovorne strane. No Društvo za pristanak druge ugovorne strane na izmjenu bitnog sastojka ugovora nije sastavilo dodatak ugovoru o leasingu, a što je bilo dužno sukladno odredbi članka 36. stavku 3. Zakona iz 2006. te članka 286. stavku 2. ZOO iz 2008. kako je već obrazloženo ovim rješenjem.

Iz navoda Društva proizlazi da se kamatna marža mijenjala samo onim primateljima leasinga koji su na to pristali. Onima koji nisu pristali na navedeno kamatne stope se nisu mijenjale odnosno ugovor je bez ikakvih posljedica po primatelja leasinga ostao na snazi onakav kakav je i inicijalno sklopljen. S obzirom da nije insistiralo na izmjeni ugovora, a moglo je, navedeno dokazuje kako je i samo Društvo bilo svjesno upitne opravdanosti svog postupanja. Hanfa ponovo ističe da se izmjene tako bitnog sastojka ugovora kao što je kamatna stopa čije promjene znatno utječu na visinu financijskih obveza primatelja leasinga ne mogu vršiti usmenim putem, pogotovo ne u formaliziranim ugovorima kakav je ugovor o leasingu. Slijedom navedenog Hanfa ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika.

Glede utvrđenih neusklađivanja promjenjive kamatne stope u ugovorima o leasingu s promjenama referentnih kamatnih stopa u ugovorenim referentnim razdobljima te kada je promjena referentnih kamatnih stopa iznosila manje od 0,125%, Društvo u Prigovoru navodi kako primjenjuje sistemski integriran mehanizam brojanja prelazaka između razdoblja (3 za 3-m EURIBOR i 6 za 6-m EURIBOR) koji je u funkciji skoro od osnutka Društva te kako dosad nikada pa ni od Hanfe, revizorske kuće ni od klijenata, nije bilo prigovora. Navedeno se odnosi i na mehanizam tolerancije od 0,125%. U tom smislu, Društvo ističe da se, obzirom na činjenična kretanja referentnih cijena novca u međubankovnim transakcijama u razdoblju od kraja 2009. do danas, razlike između respektivnih cijena kamatnih razdoblja mjere u dijelovima promila te je riječ o mikro pomacima koji krivulju kretanja tih cijena kroz proteklo desetljeće pretvaraju u gotovo potpuno horizontalan pravac, pa je samim time i efekt takvih kretanja

zanemariv. Osim toga, uključujući sistemsku dosljednost u primjeni, refleksija takvih kretanja u bilo kojem smjeru nikako nema jednostrani učinak i ne predstavlja gospodarski probitak, kao niti gubitak, niti jednoj od strana.

Hanfa ne prihvaća navode Društva iz Prigovora. Vezano uz neusklađivanja promjenjive kamatne stope u ugovorima o leasingu s promjenama referentnih kamatnih stopa u ugovorenim referentnim razdobljima te kada je promjena referentnih kamatnih stopa iznosila manje od 0,125% Društvo u Prigovoru navodi da na navedeno postupanje nije bilo prigovora od strane revizora, primatelja leasinga pa ni od Hanfe. S obzirom da Društvo nije dostavilo dokaze za isto Hanfa se nije mogla uvjeriti da li je ili nije bilo prigovora na takav način obračuna od strane primatelja leasinga ili revizora dok Hanfa u dosadašnjim postupcima nadzora nad Društvom nije provjeravala način obračuna i izmjene kamatnih stopa da bi isto mogla utvrditi. No sama činjenica, a kako je Društvo navodi, da do sada nije bilo prigovora ne znači da je navedeno postupanje Društva ispravno. Hanfa se može složiti da se kod utvrđenih nepravilnosti ne radi o materijalno značajnim odstupanjima te da takvim postupanjem Društva u svakom slučaju nije nanesena šteta primateljima leasinga, no ostaje činjenica da za takvo postupanje Društvo nije imalo podloge u ugovornim odredbama. Stoga Hanfa ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika.

Slijedom svega navedenog, Društvo u Prigovoru navodi kako je pogrešan zaključak Hanfe da članovi Uprave Društva nisu osigurali da poslovanje Društva bude u skladu s odredbama tada važećeg Zakona iz 2006. i propisima donesenim na temelju tog Zakona, odnosno u skladu s drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje leasing društva te propisima donesenim na temelju tih zakona. Društvo navodi da je jednako tako pogrešan zaključak da su Društvo odnosno članovi njegove uprave neosnovanom naplatom leasing rata/obroka postupali nesavjesno i nepošteno te protivno pravilima struke i najboljim interesima primatelja leasinga, te na taj način nisu štitili integritet leasing tržišta.

Odredbom članka 78. stavka 3. Zakona određeno je kako se na postupke nadzora nad leasing društvima primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako nije drugačije propisano. Hanfa je u okviru postupka posrednog nadzora, a sukladno članku 81. stavku 1. točki 2. Zakona prikupila svu potrebnu dokumentaciju, obavijesti i podatke te je sukladno članku 8. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ br. 47/09) utvrdila sve činjenice i okolnosti koje su bitne za zakonito i pravilno rješavanje upravne stvari i smatra da je argumentirano osporila sve navode Društva iz Prigovora te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika. Na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno te na temelju rezultata cjelokupnog postupka Hanfa je sukladno članku 9. stavku 2. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ br. 47/09) riješila predmetni upravni postupak nadzora. Hanfa ne prihvaća navode Društva iz Prigovora te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika.

Društvo kao primjedbu na postupak nadzora u Prigovoru navodi kako je Hanfa opsežan postupak posrednog nadzora provela bez ključnih sudionika unutar leasing odnosa – primatelja leasinga te da bi u tom slučaju zaključak zacijelo bio drugačiji. Društvo ponavlja navod iz Prigovora kako je prilikom sklapanja svakog ugovora o leasingu s primateljima leasinga pojedinačno pregovaralo o visini, strukturi i obračunu kamatne stope, kao i uvjetima pod kojima se ista može mijenjati. Na isti način, Društvo je i korekciju kamatne stope 27. kolovoza 2009. izvršilo uz suglasnost i pristanak primatelja leasinga. Društvo zaključuje kako se njegov jedini „krimen“ sastoji u tome što o svemu navedenom nije sastavilo pisani trag koji za razliku od birokratskih praksi suvremena legislativa uopće ne apsolutizira, a što je s obzirom na tip društva i način poslovanja u potpunosti razumljivo. Društvo navodi kako je kao dokaz dostavilo izjave primatelja leasinga kojima isti potvrđuju kako ih je Društvo dana 27. kolovoza 2009. zatražilo te da je dobilo suglasnost za promjenu marže u ugovorima o leasingu.

Sukladno članku 78. stavku 5. Zakona Hanfa je nadležna za nadzor nad poslovanjem leasing društava osnovanih u Republici Hrvatskoj uz odobrenje Hanfe vezano za poslovanje koje obavljaju na području i izvan Republike Hrvatske te sukladno stavku 6. istog članka i nad povezanim osobama i imateljima kvalificiranog udjela. Sukladno članku 78. stavku 3. Zakona

na postupke nadzora nad leasing društvima primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako nije drugačije propisano. Sukladno navedenom leasing društvo je jedina stranka u upravnom postupku nadzora. Hanfa za potrebe postupka posrednog nadzora prikuplja svu potrebnu dokumentaciju, obavijesti i podatke te prati, prikuplja i provjerava podatke i saznanja iz drugih izvora kao i provjerava i procjenjuje poslovanje na temelju dostavljenih izvještaja i prikupljenih informacija, provođenjem razgovora sa članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim relevantnim osobama kako to određuje članak 81. stavak 1. točka 2. Zakona te provjerava da li je ista usklađena s odredbama Zakona i podzakonskih propisa. Pored navedenog, sukladno članku 69. stavku 2. Zakona leasing društvo dužno je uspostaviti sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima u skladu s vrstom, opsegom i složenosti svoga poslovanja te je dužno upravljati rizicima na primjeren način. Stoga je pisani trag o provedenim radnjama u ugovornim odnosima s primateljima leasinga logično postupanje Društva u upravljanju rizicima odnosno postupanje s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika.

Hanfa je tijekom postupka nadzora zatražila od Društva dostavu dokaza o obavještavanju primatelja leasinga o promjeni kamatne marže jer iz obavijesti koje je Društvo slalo primateljima leasinga u trenutku kada je izmijenilo kamatnu maržu to nije proizlazilo već je proizlazilo samo da se leasing rata/obrok mijenja zbog redovnog usklađivanja s promjenama referentne kamatne stope. Društvo je tek u sklopu Prigovora dostavilo 21 izjavu primatelja leasinga kojima isti potvrđuju kako ih je Društvo dana 27. kolovoza 2009. zatražilo te da je dobilo suglasnost za promjenu marže u ugovorima o leasingu. Navedene izjave potpisane od strane primatelja leasinga sastavljene su na memorandumu Društva bez nadnevka kada su sastavljane. U istima se u bitnome navodi da primatelj leasinga izjavljuje kako je Društvo 27. kolovoza 2009. zatražilo i dobilo usmenu suglasnost za korekciju kamatne marže u tada aktivnim ugovorima o leasingu za koje je prilikom sklapanja bila ugovorena promjenjiva kamatna stopa. Također primatelj leasinga izjavljuje da je prilikom sklapanja ugovora o leasingu bio informiran o visini, strukturi i obračunu kamatne stope kao i uvjetima pod kojima se ista može mijenjati. S obzirom da su izjave sastavljene na memorandumu Društva, da nije jasno kada su sastavljene, da dio izjava ne sadrži pečat primatelja leasinga te da Hanfi nisu jasni motivi potpisivanja tih izjava od strane primatelja leasinga s obzirom da su isti, kako je dokazano ovim nadzorom, oštećeni zaračunavanjem većeg iznosa rata/obroka, Hanfa se nije mogla uvjeriti u vjerodostojnost navedenih izjava.

Nadalje, Društvo u Prigovoru aludira na birokratske prakse Hanfe u postupku nadzora. Hanfa napominje da je Društvo svojevrijedno pristalo biti sudionik reguliranog leasing tržišta za što je od Hanfe zatražilo i dobilo dozvolu. Na tom tržištu na snazi je regulativa kojom je propisano da ugovor o leasingu mora biti sastavljen u pisanom obliku na jasan i razumljiv način primatelju leasinga odnosno propisan je formalizirani sadržaj ugovora o leasingu koji ne uključuje neke usmene dodatke i pogodbe. Prema tome, s obzirom da je Društvo pristalo biti dio uređenog leasing tržišta dužno je i pridržavati se pravila na njemu. Ako važeća regulativa propisuje pisani način ugovaranja međusobnih odnosa ugovornih strana u poslu leasinga Društvo je dužno sastavljati ugovor o leasingu u pisanom obliku. Prema tome, Hanfa još jednom ističe potrebu sastavljanja ugovora u pisanom obliku kako je to nalagao Zakon iz 2006. Sve izmjene, a pogotovo izmjene bitnih sastojaka ugovora kao što je kamatna stopa čija promjena znatno utječe na obveze primatelja leasinga trebalo bi sastaviti u pisanom obliku uz suglasnost primatelja leasinga. Usmeni način dogovaranja o izmjenama bitnih sastojaka ugovora nije primjeren statusu Društva kao reguliranog subjekta uređenog financijskog tržišta na kojem vrijede jasna i pisana pravila. Slijedom navedenog, Hanfa ne prihvaća argumente Društva izrečene u Prigovoru te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika.

Dodatno Društvo u Prigovoru napominje kako je Hanfa tijekom 2015. i 2016. vršila postupak posrednog nadzora nad Društvom, predmet kojeg je bila upravo provjera usklađenosti ugovora o leasingu s odredbama Zakona i Pravilnika o ugovorima, pri čemu je Hanfa vršila provjeru usklađenosti i samih općih uvjeta ugovora o leasingu. Društvu je naloženo otklanjanje uočenih nezakonitosti i nepravilnosti koje je ono otklonilo što je utvrđeno Rješenjem od 8. srpnja 2016.

godine. Društvo navodi kako pri provođenju tadašnjeg nadzora Hanfa nije utvrdila nijednu od nepravilnosti i nezakonitosti koje sada, nekoliko godina kasnije, spominje u Zapisniku. Društvo ističe da u razdoblju od opisanog nadzora do danas nije vršilo nikakve izmjene u ugovorima o leasingu i općim uvjetima, a vezane uz ovu predmetnu problematiku, upravo iz razloga što je opravdano smatralo kako za istim nema potrebe. Naime, Društvo postavlja pitanje kako odredbe ugovora o leasingu i općih uvjeta naslovno tijelo 2015. odnosno 2016. godine ocjenjuje pravilnim i zakonitim, a potom 2020. godine nejasnim, nepotpunim, netransparentnim, ništetnim i nepoštenim. Društvo smatra kako Hanfa arbitrarno, paušalno i dokazima nepotkrijepljeno mijenja stavove što uvelike doprinosi povećanju pravne nesigurnosti i u potpunosti obezvređuje temeljno načelo vladavine prava.

Hanfa napominje kako predmet nadzora ugovora o leasingu tijekom 2015. i 2016. nije bio obračun kamata već formalna usklađenost obrasca ugovora o leasingu i pripadajućih općih uvjeta sa odredbama Zakona i Pravilnika o ugovorima što je obuhvaćalo šire područje ugovornih odnosa između primatelja i davatelja leasinga. Dakle, Hanfa je u tom nadzoru pregledavala ugovorne odredbe te provjeravala njihovu usklađenost s odredbama Zakona i Pravilnika o ugovorima. U dijelu reguliranja kamatnih stopa/leasing obroka odredbama Zakona i Pravilnika o ugovorima propisano je da ugovor o financijskom leasingu mora sadržavati iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih rata te nominalnu i efektivnu kamatnu stopu, dok ugovor o operativnom leasingu mora sadržavati iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih obroka. Prema tome, Hanfa je u tom nadzoru provjeravala sadrže li ugovori o leasingu gore navedene Zakonom i Pravilnikom o ugovorima propisane elemente te s obzirom da je utvrđeno da ih isti sadrže, Hanfa navedeno nije niti imala razloga osporavati.

Za razliku od tog nadzora, predmetni nadzor obračuna kamatnih stopa obuhvaća u samo jednom dijelu kontrolu obrazaca ugovora o leasingu i pripadajućih općih uvjeta dok je naglasak u utvrđivanju nepravilnosti nadzor postupanja subjekata u postupku donošenja odluka o promjeni kamatne stope te postupak obračuna kamatnih stopa što zahtjeva znatno širi i dublji obuhvat nadzora što je i opisano u Zapisniku. Nije moguće utvrditi nepravilnosti u obračunu kamatnih stopa isključivo pregledom obrazaca ugovora i općih uvjeta već je za predmetni nadzor potrebno izvršiti uvid u financijsku dokumentaciju, programsku podršku te interne akte leasing društva koje reguliraju način obračuna kamatnih stopa kako bi se u potpunosti utvrdile nezakonitosti i nepravilnosti u načinu obračuna kamatnih stopa po ugovorima o leasingu, a što je Hanfa i utvrdila i obrazložila u Zapisniku. Upravo uvidom u ostalu dokumentaciju (obračune, odluke i sl.) te očitovanje Društva Hanfa je stekla potpunu sliku o načinu promjene i primjene kamatnih stopa u ugovorima o leasingu te je usporedbom načina postupanja Društva u obračunu i naplati tako izmijenjenih leasing rata/obroka i odredbi ugovora o leasingu odnosno općih uvjeta utvrdila nezakonito i nepravilno postupanje Društva koje je opisano u Zapisniku.

Činjenica je da odredbu koja propisuje da je „*kamatna stopa promjenjiva i ovisi o uvjetima refinanciranja na tržištu novca*“ Hanfa u nadzoru provedenom tijekom 2015. i 2016. nije osporavala jer je istu tumačila na način da se promjenjivost kamatne stope odnosi na promjenu referentne kamatne stope. Stav iz navedenog nadzora Hanfa je zauzela na osnovu tada raspoloživih informacija koje nisu upućivale na to da bi se mogao mijenjati fiksni dio kamatne stope. Navedena činjenica dodatno upućuje na zaključak kako ovako sastavljene odredbe ugovora o leasingu odnosno općih uvjeta ne pružaju potpunu i točnu informaciju drugoj ugovornoj strani jer niti Hanfa kao nadzorno tijelo specijalizirano za financijske usluge nije iz uvida u ugovornu dokumentaciju mogla imati potpunu sliku o načinu promjene leasing rate/obroka te se isto nije moglo niti očekivati od prosječnog primatelja leasinga.

No bez obzira na navedeno sukladno članku 22. stavku 2. Zakona iz 2006. članovi uprave leasing društva moraju osigurati praćenje rizika kojima je izloženo leasing društvo kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će leasing društvo ograničavati rizike. Društvo je dužno uspostaviti, provoditi te redovito ažurirati, procjenjivati i nadzirati mjere i postupke kojima će osiguravati da su relevantne osobe društva svjesne postupaka koje moraju poštivati za pravilno izvršavanje svojih dužnosti i odgovornosti te mehanizme unutarnje kontrole, namijenjene osiguranju usklađenosti sa Zakonom i propisima donesenim na temelju

Zakona, kao i s drugim relevantnim propisima te internim odlukama, procedurama i postupcima na svim razinama leasing društva bez obzira da li je navedeno poslovanje bilo predmet nadzora ili ne. Stoga Hanfa ne prihvaća navode iznesene u Prigovoru te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika.

Društvo zaključno navodi kako u svojoj biti predstavlja malo leasing društvo, čije poslovanje je utemeljeno na načelima bitno različitim od načela velike većine drugih domaćih leasing društava. U tom smislu, Društvo ima trenutno nešto manje od 1.000 aktivnih klijenata, pri čemu sa svima njima pokušava održati osobni neposredni kontakt. Stoga svaki ugovor koji Društvo sklapa nije tek jednostrano sastavljena špranca, već živa materija na koju svaki primatelj leasinga može imati neposredan utjecaj. Na isti način, svaka promjena ugovorenih uvjeta se vrši isključivo uz dogovor s klijentom, a ne jednostrano. Društvo napominje kako nije životno ni logično da leasing društvo koje ima manje od 1.000 klijenata te koje je 2009. činilo tek 1% leasing tržišta, a danas tek 3%, može narušiti integritet leasing tržišta, kako to tvrdi Hanfa. Društvo svakodnevno pokušava unaprijediti svoje poslovanje i održati ga sukladnim brojnim pozitivnim propisima, te u tom smislu Društvo respektira sve primjedbe nadležnih nadzornih tijela, pa tako i Hanfe. Društvo zaključno navodi da odlučno odbacuje ocjene da svojim postupanjem narušava integritet leasing tržišta, te postupa „*nesavjesno i nepošteno te protivno pravilima struke i najboljim interesima primatelja leasinga*“, pogotovo kad takve ocjene nemaju podlogu u konkretnim dokazima, već se (paradoksalno) temelje upravo na tome što samo Društvo nije dostavilo dokaz za suprotno.

Kako je ranije već napomenuto Društvo je svojevrijedno pristalo biti sudionik reguliranog leasinga tržišta za što je od Hanfe zatražilo i dobilo dozvolu čime je postalo regulirano leasing društvo koje je sukladno članku 77. Zakona dužno poslovati u skladu s odredbama Zakona, propisima donesenima na temelju njega, u skladu s drugim propisima, s propisima o upravljanju rizicima, kao i u skladu s vlastitim pravilima i standardima, pravilima struke te na način koji omogućuje uredno funkcioniranje leasing društva. Zakon ne pravi razliku između „malih“ i „velikih“ leasing društava. Sva leasing društva koja su dobila odobrenje Hanfe dužna su se pridržavati njegovih odredaba. Stoga bilo kakvo nepridržavanje njegovih odredbi ili bilo kojih odredbi po kojima je leasing društvo dužno postupati narušava integritet reguliranog leasing tržišta jer takvo leasing društvo osigurava na nezakonit način povoljniji položaj u odnosu na ostala leasing društva koja se pridržavaju svih zakonskih i podzakonskih odredbi.

Nadalje, sukladno članku 78. stavku 3. Zakona na postupke nadzora nad leasing društvima primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako nije drugačije propisano. Hanfa za potrebe postupka posrednog nadzora prikuplja svu potrebnu dokumentaciju, obavijesti i podatke te prati, prikuplja i provjerava podatke i saznanja iz drugih izvora kao i provjerava i procjenjuje poslovanje na temelju dostavljenih izvještaja i prikupljenih informacija, provođenjem razgovora sa članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim relevantnim osobama kako to određuje članak 81. stavak 1. točka 2. Zakona te provjerava da li je ista usklađena s odredbama Zakona i podzakonskih propisa. Sukladno navedenom Hanfa je provela i predmetni postupak te prikupila svu potrebnu dokumentaciju i očitovanja i izvela sve potrebne dokaze kako bi utvrdila sve činjenice i okolnosti koje je detaljno iznijela u Zapisniku. Stoga i ostaje kod navedenih utvrđenja iz Zapisnika.

Slijedom navedenog, Hanfa je odlučila da je Društvo dužno dostaviti pisano očitovanje Hanfi o aktivnostima koje je poduzelo prema svim primateljima leasinga čije su ugovorne obveze neosnovano i netransparentno jednostrano izmijenjene dana 27. kolovoza 2009., a kako je to naloženo u točki 1.2. izreke ovog Rješenja.

2. Razmatrajući obim i utjecaj utvrđenih nepravilnosti na korisnike usluga leasinga Hanfa je sukladno članku 101. stavku 2. točki 7., a u svezi članka 101. stavka 1. točke 4. Zakona naložila Društvu posebnu nadzornu mjeru objave obavijesti o donesenom predmetnom rješenju na internetskoj stranici Društva te postavljanje mrežne veze na predmetno rješenje koje će se objaviti na internetskoj stranici Hanfe, kao i zabranu uklanjanja navedene obavijesti

sa početne internetske stranice Društva u razdoblju od 60 (šezdeset) dana od dana objave kako bi sve zainteresirane osobe bile obavještene o navedenom nalogu.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članaka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09, dalje u tekstu: ZUP), odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

KLASA: UP/I 973-06/20-01/05
URBROJ: 326-01-50-52-521-21-6

Zagreb, 22. travnja 2021.